

ધોરણ : ૩

ગણિત

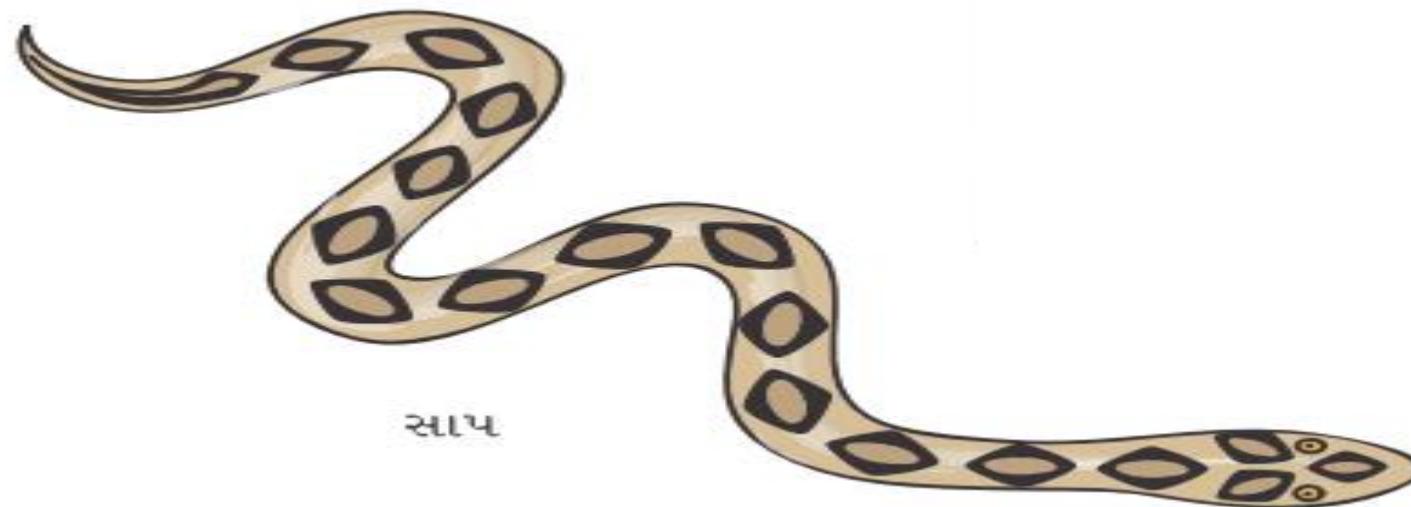
૧૦. ભાત (પેટન્)ની રમત

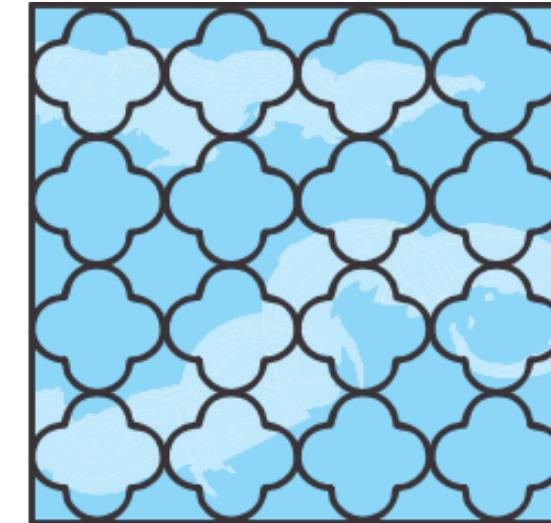
□ આપણી આજુબાજુની ભાત (પેટન્)

રોજબરોજના જીવનમાં આપણે ઘણી પેટન્ જોઈએ છીએ.
ઉદાહરણ સ્વરૂપે, આપણે જોઈએ છીએ, જેમકે,

વાડનો તાર

સાંપ

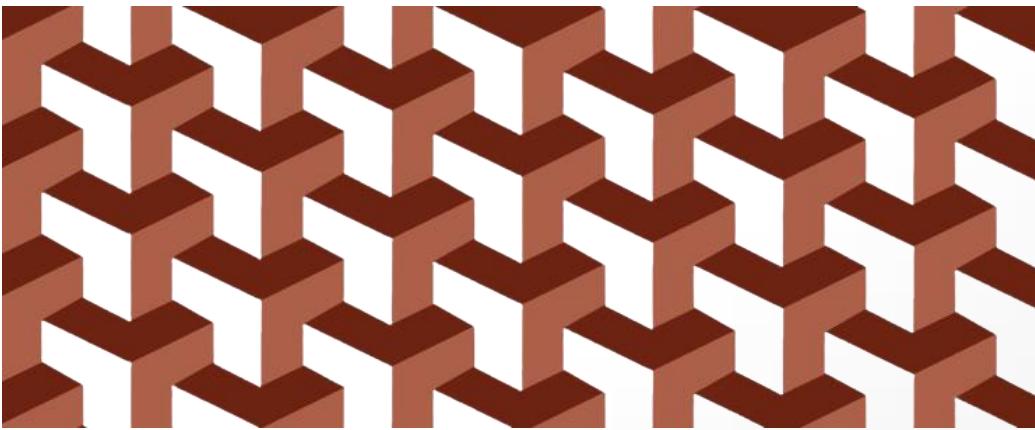
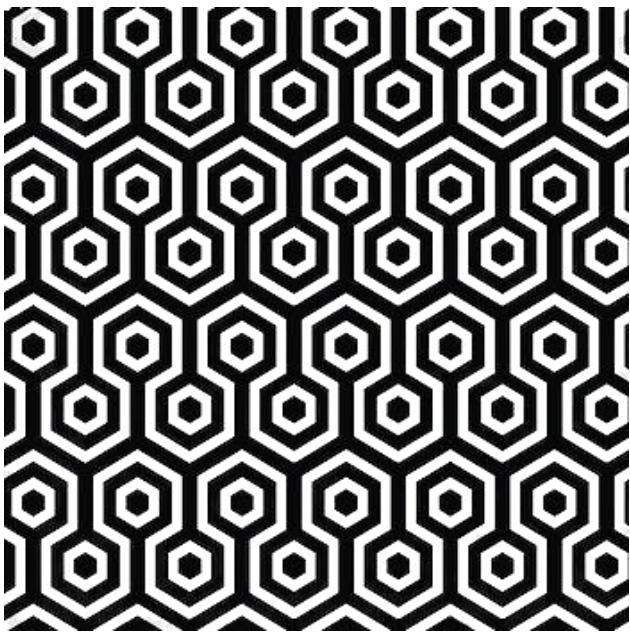

બારીની જાળી

□ તમારી આજુબાજુ જુઓ અને ત્રણ વસ્તુઓનાં નામ લખો કે જેમાં
તમને પેટન્ન જોવા મળતી હોય.

✓ મારુ બાથરૂમ, મમ્મીની સાડી, મારા મિત્રનું ટી-શર્ટ

□ તમારી આસપાસ જોવા મળતી હોય તેવી પેટન્ન તમે દોરો.

નમસ્તે !

હું પલ્લવી છું. હું જ્યાપુરમાં રહું છું. મારું
શહેર બ્લોક પ્રિન્ટ કરેલાં કપડાં માટે જાણીતું છે.
મારી માતાએ કરેલી કેટલીક બ્લોક પ્રિન્ટની
ભાત જુઓ.

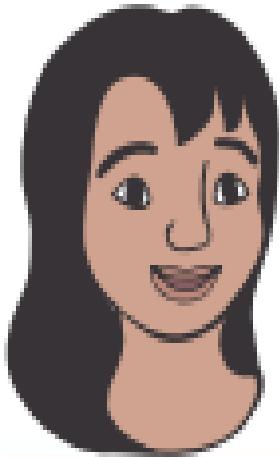
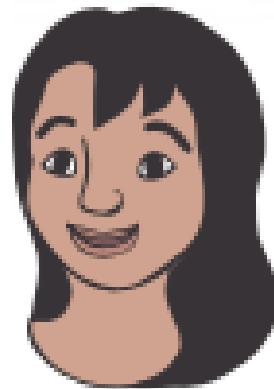
બ્લોકનો વારંવાર ઉપયોગ કરીને તે આવી ડિઝાઇનો બનાવે છે.
એક દિવસે મેં બ્લોક પકડીને સુંદર ડિઝાઇન બનાવી.

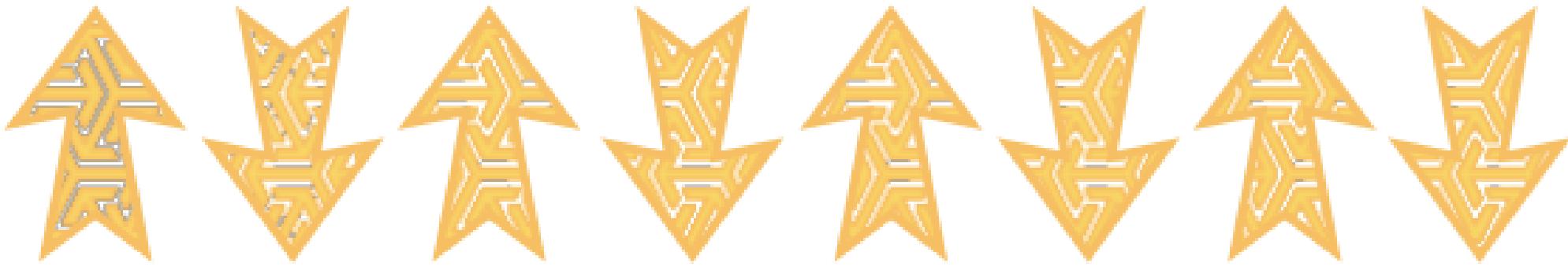
- ❖ તમે જોશો કે એક જ બ્લોકનો જુદી-જુદી રીતે ઉપયોગ કરીને આ બધી ડિઝાઇન બનાવી છે.
- ❖ દરેક બ્લોકમાં પેટર્નનું પુનરાવર્તન થાય છે તે તમે જોઈ શકો છો?
- ✓ હા, તે જ બ્લોકનો ઉપયોગ એકવાર ઉપરની દિશામાં અને પછી એકવાર નીચેની દિશામાં કરવામાં આવ્યો છે. પછી તે જ પુનરાવર્તિત થાય છે.

પેટર્નમાં ચિત્રો

મેં ચિત્રોની કેટલીક પેટર્ન બનાવી છું. મેં દરેક પેટર્ન માટે નિયમનો ઉપયોગ કર્યો છું.

આ પેટર્ન માટેનો નિયમ એ છે કે, દરેક બે છોકરા પછી એક છોકરી આવે. પછી તેનું પુનરાવર્તન થાય છે.

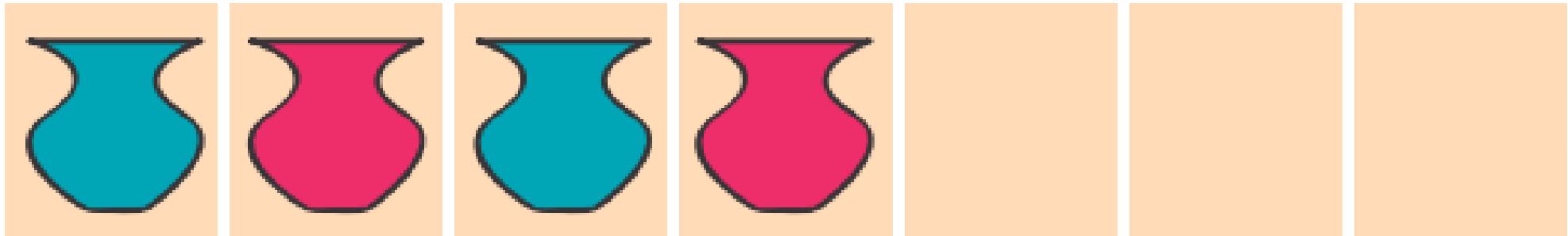
આ પેટર્નમાં એક તીર ઉપરની બાજુ છે અને એક તીર નીચેની બાજુ છે. પછી તેનું પુનરાવર્તન થાય છે.

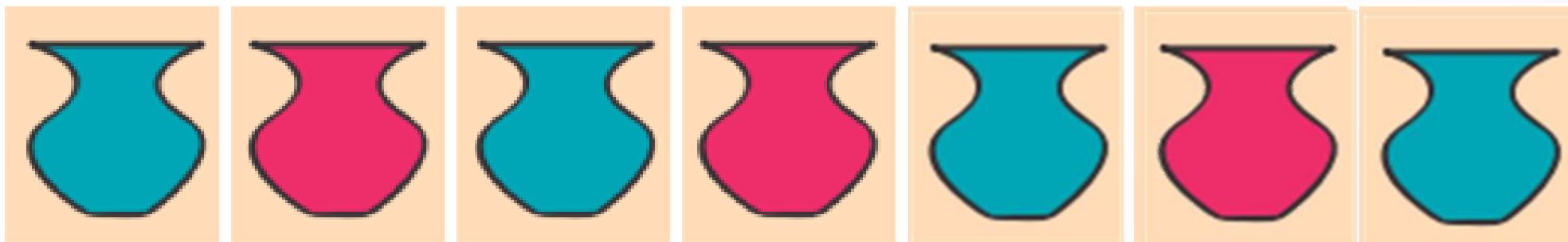
મહાવરો

□ નીચે કેટલીક પેટર્ન આપેલી છે. દરેકમાંનો નિયમ શોધો અને પેટર્ન આગળ વધારો :

(૧)

નિયમ : દરેક વાદળી પોઈ પણી લાલ પોઈ છે.

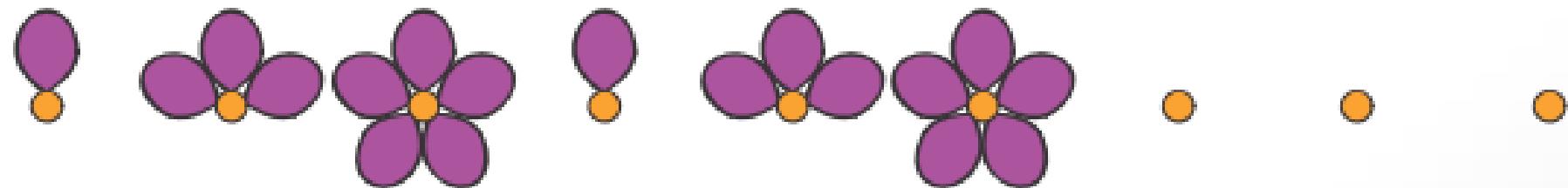
(૨)

અ અ બ અ અ બ

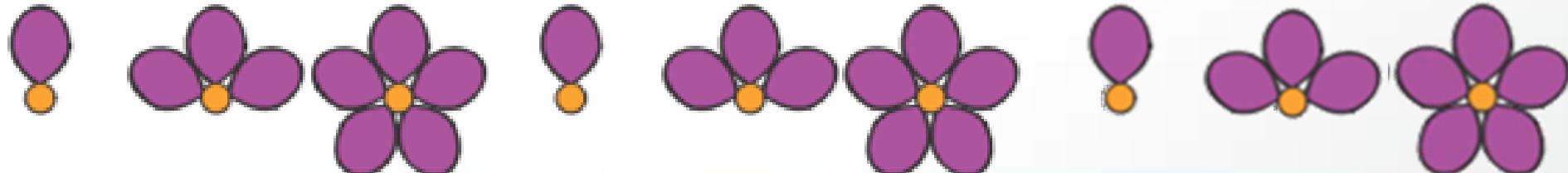
નિયમ : બે વખત એ પણી બી.

અ અ બ અ અ બ અ અ બ

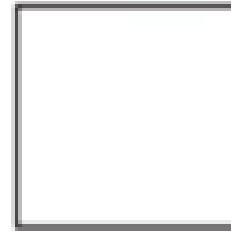
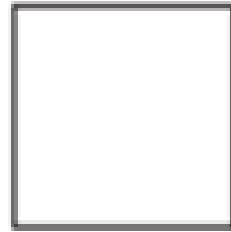
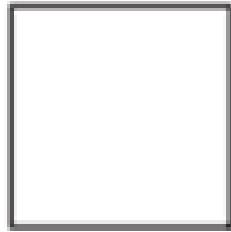
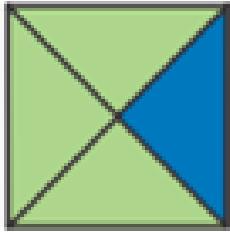
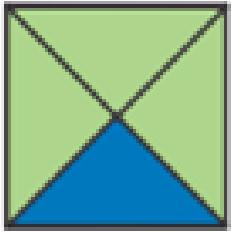
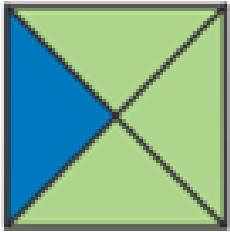
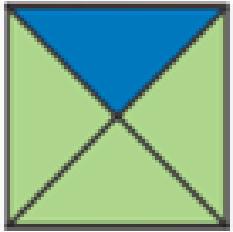
(૩)

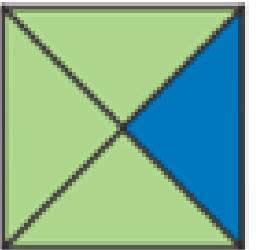
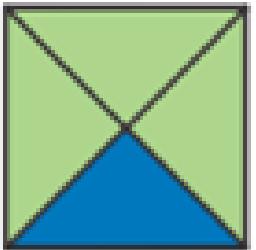
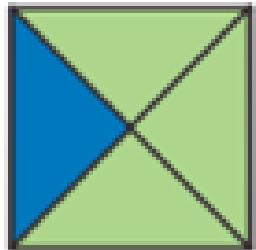
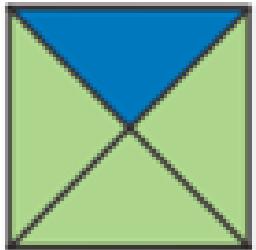
નિયમ : પ્રથમ 3 ફૂલ પેટર્નમાં પુનરાવર્તિત થાય છે.

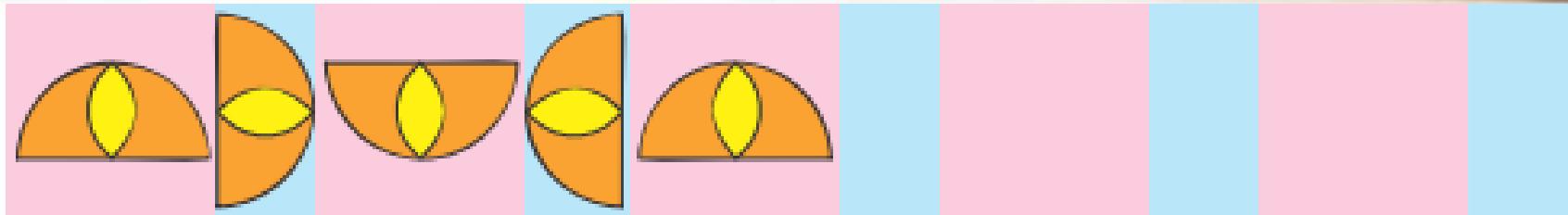
(૪)

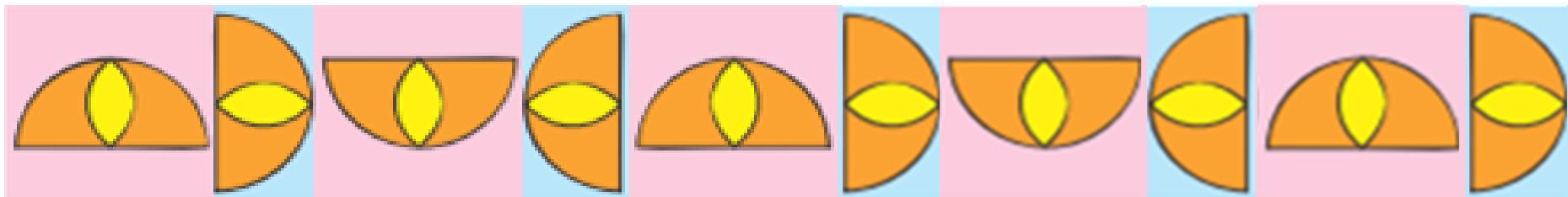
નિયમ : વાદળી ટ્રિકોણ ટોચ પર દેખાય છે, પછી ડાબે, પછી
નીચે અને પછી જમણે.

(૪)

નિયમ : પેટર્ન ઘડિયાળની દિશામાં આગળ વધી રહી છે. પ્રથમ 4 છબીઓની સમાન પેટર્ન તેના પછી પુનરાવર્તિત થાય છે.

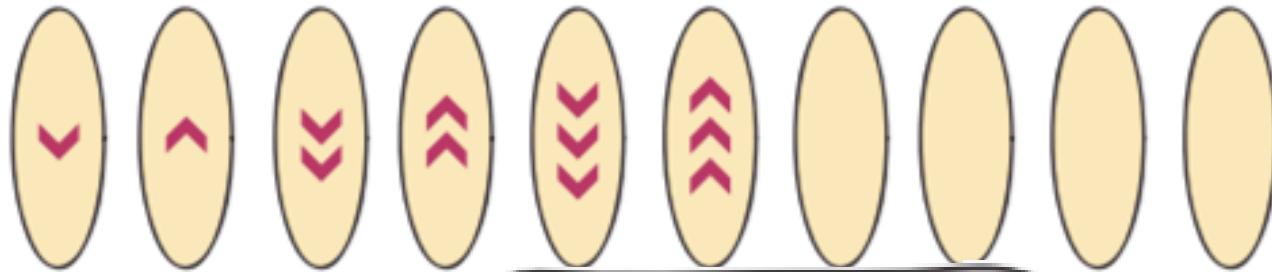
(૫) સવાર , બપોર , સાંજ , રાત , _____ , _____

નિયમ : દિવસના ચાર ભાગો પુનરાવર્તિત થાય છે. સવાર, બપોરે, સાંજ, રાત, સવાર, બપોરે, સાંજ, રાત.

સવાર , બપોર , સાંજ , રાત , સવાર , બપોર

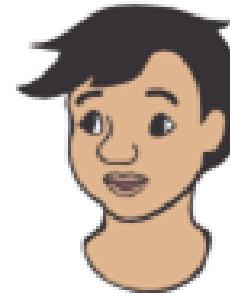
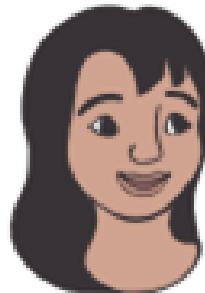
❖ વિકસિત પેટર્ન

મેં એક નવી પેટર્ન
બનાવી.

પણ આ પેટર્ન તો સતત
વિકસતી જાય છે. તેનું
પુનરાવર્તન થતું નથી.

તો શું થયું? તે
નિયમનું પાલન કરે
છે.

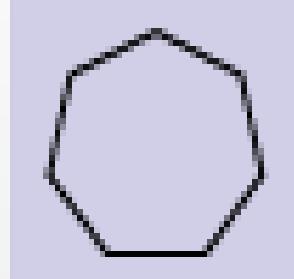
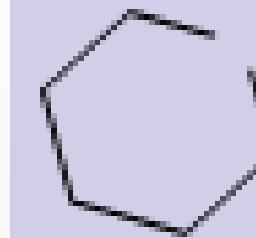
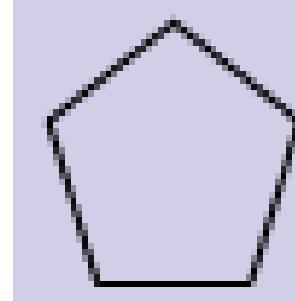
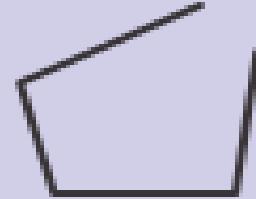
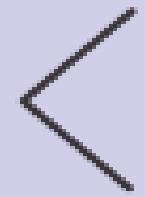
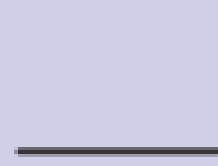
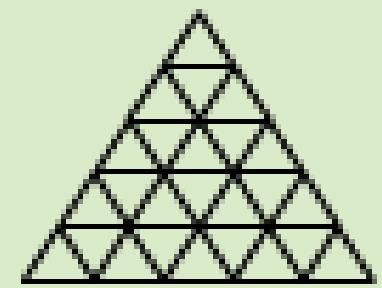
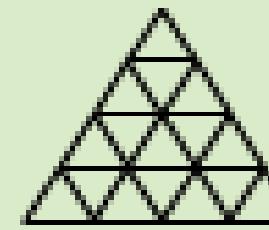
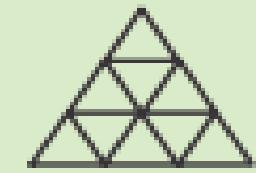
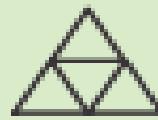
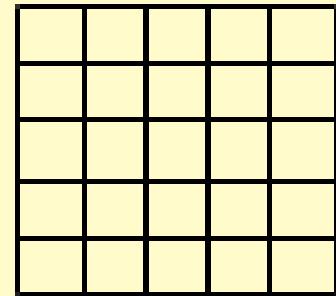
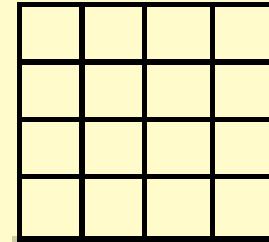
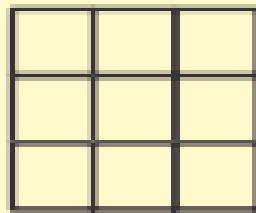
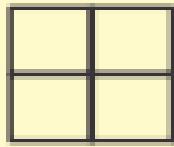

શું તમે નિયમ જોઈ શકો છો? પેટર્નને આગળ વધારી શકશો?

હા, પેટર્ન એ છે કે તીરની સંખ્યા ૬૨ બે લંબગોળમાં એક દ્વારા વધે છે. પ્રથમ બે લંબગોળમાં ૧ તીર હોય છે. પછીના બે પાસે ૨ તીર છે, તેથી આગાળ અને આગાળ. ઉપરાંત, બેના દરેક સમૂહમાં, પ્રથમ લંબગોળ નીચેની તરફનો એરો છે અને આગાળના ભાગમાં ઉપરનો એરો છે.

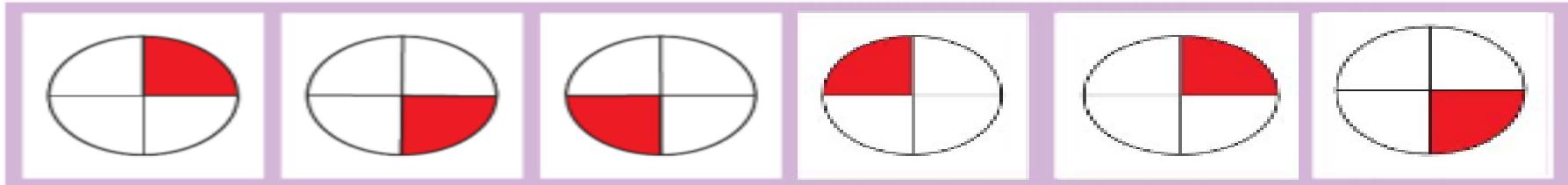
આ પણ કરો.

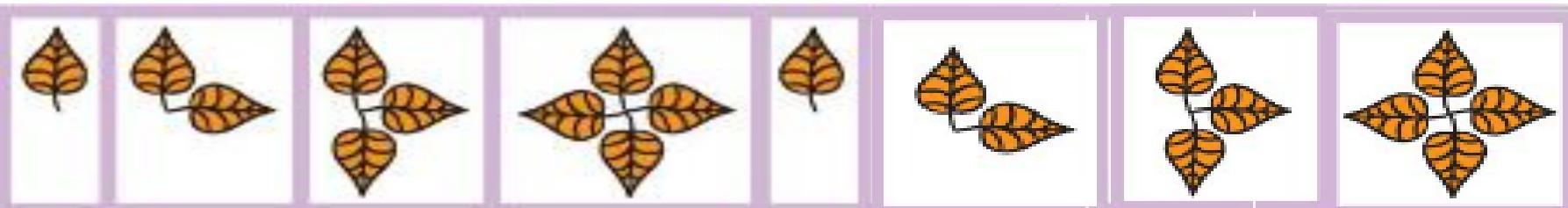
મારી પોતાની પેટર્ન

◆ અહીંથા આપેલ જગ્યા તમારી પોતાની પેટર્ન બનાવવા માટે છે.

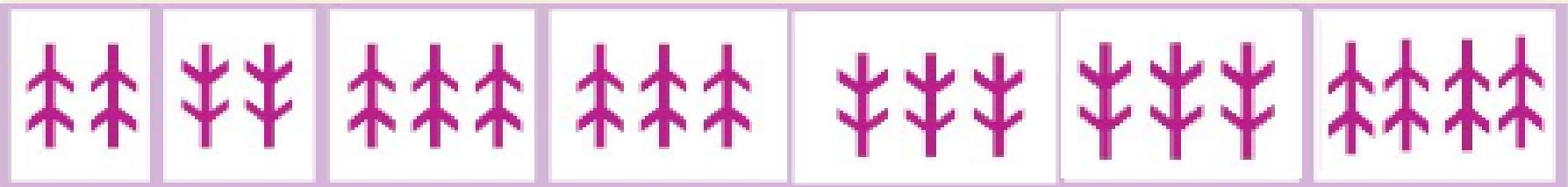
(૧)

(૨)

(૩)

◆ તમે બનાવેલી પેટર્નને આગળ વધારવા માટે તમારા મિત્રને કહો.

અંક-પેટન

✓ આપણે ચિત્રોની કેટલીક પેટન બનાવી છે. આપણે અંકોની પેટન

પણ બનાવી શકીએ. જેવી કે, ૨૧, ૪૧, ૬૧, ૮૧, ૧૦૧,....

✓ તમે હવે પણીની કમિક સંખ્યા જણો છો ખરું ને?

➤ આ સતત વિકસતી પેટન છે. તે સતત આગળ ને આગળ વધી શકે છે.

➤ ૨૧, ૪૧, ૬૧, ૮૧, ૧૦૧, ૧૨૧, ૧૪૧, ૧૬૧,....

(અ) નિયમો ઓળખો અને વિકસતી પેટર્નને આગળ વધારો :

- (૧) ૫૧, ૫૬, ૬૧, ૬૬, ૭૧, ૭૬, ૮૧, ૮૬,
- (૨) ૭, ૧૪, ૨૧, ૨૮, ૩૫, ૪૨, ૪૯, ૫૬, ૬૩,
- (૩) ૨, ૪, ૮, ૧૬, ૩૨, ૬૪, ૧૨૮, ૨૫૬, ૫૧૨
- (૪) ૧૨૫, ૧૩૫, ૧૪૦૮, ૧૫૮, ૧૬૪, ૧૭૭, ૧૮૪

(બ) નીચેની વિકસતી પેટર્ન જુઓ. કમિક સંખ્યા શોધવા માટે દરેક સંખ્યામાં કઈ સંખ્યા ઉમેરવી પડશે?

(૧) ૧, ૩, ૫, ૧૦, ૧૫, ૨૧, ૨૮, ૩૫, ૪૫

✓ $1+2=3, 3+3=5, 5+4=10, 10+5=15, 1, 3, 5, 10, 15, 21, 28, 35, 45.$

(૨) ૦, ૨, ૫, ૧૨, ૨૦, ૩૦, ૪૨, ૫૬, ૭૨

✓ $0+2=2, 2+4=5, 5+5=12, 12+8=20, 0, 2, 5, 12, 20, 30, 42, 56, 72.$

(૩) ૧, ૩, ૭, ૧૩, ૨૧, ૩૧, ૪૩, ૫૭, ૭૩

✓ $1+2=3, 3+4=7, 7+5=13, 13+8=21, 1, 3, 7, 13, 21, 31, 43, 57, 73.$

(૪) ૨, ૩, ૫, ૧૧, ૧૮, ૨૭, ૩૮, ૫૧, ૬૬, ૮૩

✓ $2+1=3, 3+3=5, 5+4=9, 9+8=17, 2, 3, 5, 11, 18, 27, 38, 51, 66, 83.$

ખાનગી સંદેશા

અમૃતા અને પારિતોષ ખાનગી સંદેશા લખી રહ્યાં છે.

તતુંડ તકદીર્દિ
તજર્ગાતાએ તથેદ

તદ્વંડ તકેતનિતમાંડ
તદ્વંડ

શું તમે કહી શકશો કે તેઓ શું કહેવા માંગો છે ?
આ બંને ખાનગી સંદેશાઓ છે. પેટર્નને ઓળખો અને છુપાયેલા વાક્યને
શોધી કાઢો.

૧દ્વંડ રમાતરીજુમપમ્મી હને ઉચાટદ્વંડ દદ્વંદુ.

હું મારી મમ્મીને ચાહું દું.

કમખકગન ઘવચડ ઇપ્પજર જચટડ

મકન વડ પર ચડ.

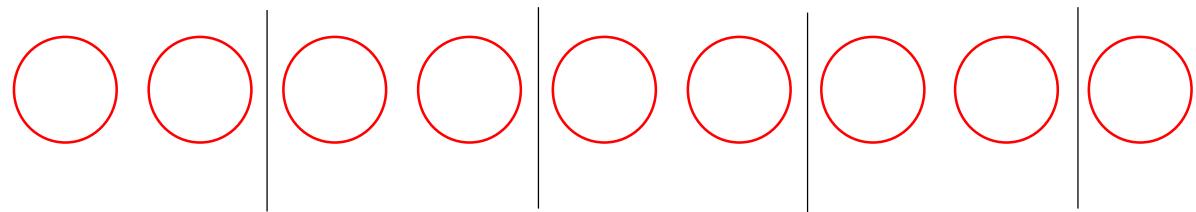
હવે તમે પણ તમારા ખાનગી સંદેશા બનાવી શકો છો.

સમજૂતી

એકી સંખ્યા :

જે સંખ્યાની બે - બે ની જોડ બનાવી શકાય નહિ અથવા જોડ બનાવતા એક જ વસ્તુ વધે તે સંખ્યાને એકી સંખ્યા કહેવાય.

દિ.ત. = ૯

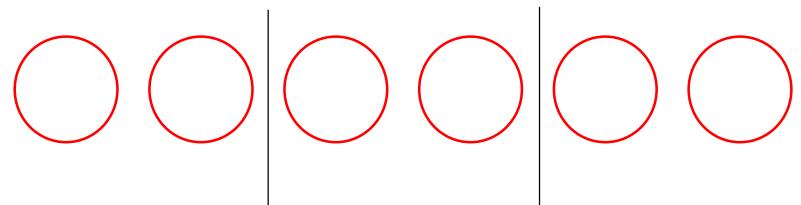
જે સંખ્યાનો એકમનો અંક ૧, ૩, ૫, ૭, ૯ હોય તે સંખ્યાને એકી સંખ્યા કહેવાય.

દિ.ત. ૨૫ = ૨૫ માં એકમના સ્થાને ૫ છે. તેથી ૨૫ એકી સંખ્યા કહેવાય.

બેકી સંખ્યા :

જે સંખ્યાની બે - બે ની જોડ બને તે સંખ્યાને બેકી સંખ્યા કહેવાય.

દિ.ત. = ૫

જે સંખ્યાનો એકમનો અંક ૦, ૨, ૪, ૬, ૮ હોય તે સંખ્યાને બેકી સંખ્યા કહેવાય.

દિ.ત. ૨૨ = ૨૨ માં એકમના સ્થાને ૨ છે. તેથી ૨૨ એ બેકી સંખ્યા કહેવાય.

□ એકી સંખ્યા :

➢ સૌથી નાની એકી સંખ્યા :

✓ એક અંકની સૌથી નાની એકી સંખ્યા : ૧

✓ બે અંકની સૌથી નાની એકી સંખ્યા : ૧૧

✓ ત્રણ અંકની સૌથી નાની એકી સંખ્યા : ૧૦૧

➢ સૌથી મોટી એકી સંખ્યા :

✓ એક અંકની સૌથી મોટી એકી સંખ્યા : ૬

✓ બે અંકની સૌથી મોટી એકી સંખ્યા : ૬૬

✓ ત્રણ અંકની સૌથી મોટી એકી સંખ્યા : ૬૬૬

□ બેકી સંખ્યા :

➢ સૌથી નાની બેકી સંખ્યા :

✓ એક અંકની સૌથી નાની બેકી સંખ્યા : ૨

✓ બે અંકની સૌથી નાની બેકી સંખ્યા : ૧૦

✓ ત્રણ અંકની સૌથી નાની બેકી સંખ્યા : ૧૦૦

➢ સૌથી મોટી બેકી સંખ્યા :

✓ એક અંકની સૌથી મોટી બેકી સંખ્યા : ૮

✓ બે અંકની સૌથી મોટી બેકી સંખ્યા : ૮૮

✓ ત્રણ અંકની સૌથી મોટી બેકી સંખ્યા : ૯૯૯

એકી અને બેકી સંખ્યાઓની પોર્ટર્ન

૮૧	૮૨	૮૩	૮૪	૮૫	૮૬	૮૭	૮૮	૮૯	૧૦૦
૮૧	૮૨	૮૩	૮૪	૮૫	૮૬	૮૭	૮૮	૮૯	૮૦
૭૧	૭૨	૭૩	૭૪	૭૫	૭૬	૭૭	૭૮	૭૯	૮૦
૬૧	૬૨	૬૩	૬૪	૬૫	૬૬	૬૭	૬૮	૬૯	૭૦
૫૧	૫૨	૫૩	૫૪	૫૫	૫૬	૫૭	૫૮	૫૯	૬૦
૪૧	૪૨	૪૩	૪૪	૪૫	૪૬	૪૭	૪૮	૪૯	૪૦
૩૧	૩૨	૩૩	૩૪	૩૫	૩૬	૩૭	૩૮	૩૯	૪૦
૨૧	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦
૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦

□ અડધી સંખ્યા પીળા રંગમાં છે. તેમાં તમને કઈ પેટર્ન જોવા મળી?

તેવી જ પેટર્નને આગળ વધારી અને ખાલી ખાનાં ભરો!

✓ અડધી સંખ્યા પીળા રંગમાં છે તે બેકી સંખ્યાની પેટર્ન છે.

✓ ૮૬, ૮૮, ૧૦૦, ૧૦૨, ૧૦૪, ૧૦૫, ૧૦૬, ૧૦૭...

□ તમે આ પેટર્નને કેટલે સુધી આગળ વધારી શકશો?

✓ અમે આ પેટર્નને અનંત સુધી ચાલુ રાખી શકીએ છીએ. એટલે કોઈ મર્યાદા નથી.

❖ આ સંખ્યાઓને વિશિષ્ટ નામથી ઓળખવામાં આવે છે.

તમને બેકી સંખ્યાઓ કહે છે.

આ બેકી સંખ્યાઓ પેકી કોઈ સંખ્યાનો એકમનો અંક 3 અથવા 5 છે?

ના, કોઈ સંખ્યાનો એકમનો અંક 3 અથવા 5 નથી.

બેકી સંખ્યાના એકમના અંકો કયા છે?

બેકી સંખ્યાના એકમના અંકો 0, 2, 4, 5, અને 8

વાદળી રંગથી રંગાયેલી સંખ્યાઓની પેટર્ન જુઓ.

વાદળી રંગથી રંગાયેલી સંખ્યાઓની પેટર્ન એકી સંખ્યાની છે.

પેટર્નને આગળ વધારો અને ખાલી ખાનાં ભરો.

૮૮, ૧૦૧, ૧૦૩, ૧૦૫, ૧૦૭, ૧૦૯, ૧૧૧, ૧૧૨

- વાદળી રંગથી રંગાયેલી સંખ્યાઓના એકમના અંકો કયા છે?
- વાદળી રંગથી રંગાયેલી સંખ્યાઓના એકમના અંકો ૧,૩,૫,૭, અને ૯ છે.
- જે સંખ્યાઓના એકમના અંક ૧, ૩, ૫, ૭ કે ૯ હોય તેવી સંખ્યાઓને એકી સંખ્યાઓ કહેવાય છે.
- ૪૦૦ થી ૪૧૦ વાયેની બધી જ એકી સંખ્યાઓ લખો.
- ૪૦૧, ૪૦૩, ૪૦૫, ૪૦૭, અને ૪૦૯
- ૧૫૫ થી ૧૬૫ વાયેની બધી જ બેકી સંખ્યાઓ લખો.
- ૧૫૬, ૧૫૮, ૧૬૦, ૧૬૨, અને ૧૬૪

- જો આપણે કોઈ પણ એકી સંખ્યામાં 1 ઉમેરીએ, તો આપણને
(એકી / બેકી) સંખ્યા મળો.
 બેકી સંખ્યા મળો.
- જો આપણે કોઈ પણ બેકી સંખ્યામાં 1 ઉમેરીએ, તો આપણને
(એકી / બેકી) સંખ્યા મળો.
 એકી સંખ્યા મળો.
- જો તમે કોઈ એકી સંખ્યામાં બેકી સંખ્યા ઉમેરો, તો તમને કઈ સંખ્યા
મળો?
 એકી સંખ્યા મળો. ૩.૬૧ : $3 + 2 = 5$; $9 + 4 = 13$

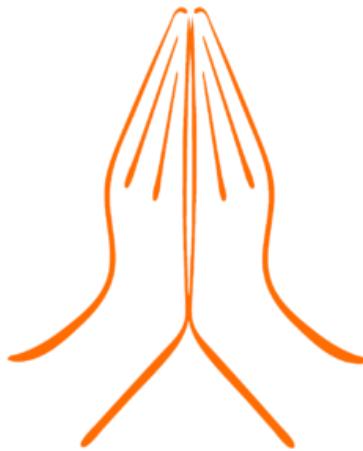
□ કુમમાં નામ

➤ આદિલને આ નામની યાદી ગોઠવવાની છે. તેથી સૌથી પહેલું નામ “અ” શ્રી શરૂ થતું હોય, તે મુજબ કક્ષાવારીના કુમમાં આવશે. નીચે આપેલાં નામોને તે કક્ષાવારીના કુમ મુજબ જે કુમમાં આવતાં હોય ત રીતે નામની સામેના ખાનામાં કુમ લખો.

શારદા	૧૧	મહાદેવન	૮	તેનસિંગ	૧૨	આદિલ	૧
ગુરીન્દર	૪	ભાઈચુંગ	૨	હર્ષા	૫	રાજી	૧૦
નારાયણ	૯	કવિતા	૭	વર્ષા	૧૩	એલિસ	૩

- જલજનું નામ વિશિષ્ટ છે તેથી તે ગર્વ અનુભવે છે. જે તમે તેને ઉલ્લંઘન કરી બાબતો તોપણ નામ તેનું તે જ રહે છે.
- ❖ નીચેનામાંથી ક્યા નામમાં સરખી પેટન છે? ✓ ની નિશાની કરો.
- ✓ હર્ષ, અજ્ઞા, કન્ક, મુજ્ઞા, જૈની

Thanks

For watching